

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MELCHIOR WATHELET
της 25ης Ιουλίου 2018¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17

Bashar Ibrahim (C-297/17),
Mahmud Ibrahim (C-318/17),
Fadwa Ibrahim (C-318/17),
Bushra Ibrahim (C-318/17),

Mohammad Ibrahim, νομίμως εκπροσωπούμενος από τους Fadwa και Mahmud Ibrahim (C-318/17),

Ahmad Ibrahim, νομίμως εκπροσωπούμενος από τους Fadwa και Mahmud Ibrahim (C-318/17),

Nisreen Sharqawi (C-319/17),

Yazan Fattayrji, νομίμως εκπροσωπούμενος από τη Nisreen Sharqawi (C-319/17),

Hosam Fattayrji, νομίμως εκπροσωπούμενος από τη Nisreen Sharqawi (C-319/17)

κατά

Bundesrepublik Deutschland

και

Bundesrepublik Deutschland

κατά

Taus Magamadov (C-438/17)

[αιτήσεις του Bundesverwaltungsgericht
(ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2013/32/ΕΕ – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας – Άρθρο 52 – Πεδίο εφαρμογής *ratione temporis* της οδηγίας αυτής – Άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α' – Απόρριψη αιτήσεως ασύλου ως απαράδεκτης λόγω της προηγούμενης χορηγήσεως επικουρικής προστασίας σε άλλο κράτος μέλος – Άρθρα 4 και 18 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συστημικές ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου στο άλλο κράτος μέλος – Οδηγία 2011/95/ΕΕ – Άρθρα 20 επ. – Συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων επικουρικής προστασίας στο εν λόγω κράτος – Πραγματικός και αποδεδειγμένος κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης»

1. Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 αφορούν την ερμηνεία, αφενός, του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 52, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας², καθώς και του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), και, αφετέρου, των άρθρων 20 επ. της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² ΕΕ 2013, L 180, σ. 60.

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας³.

2. Οι εν λόγω αιτήσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο τριών ενδίκων διαφορών μεταξύ του Bashar Ibrahim (υπόθεση C-297/17), του Mahmud Ibrahim, της Fadwa Ibrahim, του Bushra Ibrahim, των ανήλικων τέκνων Mohammad και Ahmad Ibrahim (υπόθεση C-318/17) καθώς και της Nisreen Sharqawi και των ανήλικων τέκνων της Yazan και Hosam Fattayrji (υπόθεση C-319/17), απάτριδων Παλαιστινίων αιτούντων άσυλο, οι οποίοι είχαν προηγουμένως διαμείνει στη Συρία, και της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), σχετικά με τις αποφάσεις με τις οποίες το Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακό Γραφείο Μεταναστεύσεως και Προσφύγων, Γερμανία, στο εξής: Γραφείο) αρνήθηκε να τους χορηγήσει άσυλο διότι είχαν αφιχθεί από ασφαλή τρίτη χώρα.

3. Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως στην υπόθεση C-438/17 αφορά την ερμηνεία του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', και του άρθρου 52, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32.

4. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και του Taus Magamadon, αιτούντος άσυλο, ο οποίος είχε προηγουμένως διαμείνει στην Πολωνία, με ρωσική υπηκοότητα και αυτοπροσδιοριζόμενου ως Τσετσένου, σχετικά με την απόφαση με την οποία το Γραφείο αρνήθηκε να του χορηγήσει άσυλο διότι είχε αφιχθεί από ασφαλή τρίτη χώρα.

I. Το νομικό πλαίσιο

A. Το διεθνές δίκαιο

1. Η Σύμβαση της Γενεύης

5. Το άρθρο 21 της Συμβάσεως περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951⁴ και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954, όπως συμπληρώθηκε με το Πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων, το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967 (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης), υπό τον τίτλο «Στέγασιν», ορίζει τα εξής:

«Όσον αφορά την στέγασιν, αι Συμβαλλόμεναι Χώραι, εν ω μέτρω το πρόβλημα τούτο διέπεται υπό νόμων ή κανονισμών ή υπόκειται εις τον έλεγχον των δημοσίων αρχών, θα επιφυλάσσουν εις τους νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών πρόσφυγας μεταχείρισιν όσον ένεστι ευνοϊκήν, οπωσδήποτε ουχί ολιγώτερον ευνοϊκήν της υπό τας ίδιαις συνθήκας εις τους αλλοδαπούς εν γένει επιφυλασσομένης.»

3 EE 2011, L 337, σ. 9.

4 *Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 189, σ. 50, αριθ. 2545 (1954).

2. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

6. Υπό τον τίτλο «Απαγόρευση των βασανιστηρίων», το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), ορίζει τα ακόλουθα:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικής.»

B. Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο Χάρτης

7. Το άρθρο 1 του Χάρτη, με τίτλο «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια», ορίζει τα εξής:

«Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.»

8. Το άρθρο 4 του Χάρτη, με τίτλο «Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης», ορίζει ότι:

«Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.»

Το άρθρο 18 του Χάρτη, με τίτλο «Δικαίωμα ασύλου», ορίζει τα εξής:

«Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

9. Το άρθρο 51 του Χάρτη, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της απονέμονται από τις Συνθήκες.»

10. Το άρθρο 52 του Χάρτη, το οποίο επιγράφεται «Εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και των αρχών», ορίζει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Στον βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην [ΕΣΔΑ], η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.»

2. Η οδηγία 2013/32

11. Το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32, με τίτλο «Περιπτώσεις απαράδεκτων αιτήσεων», ορίζει τα εξής:

«1. Πέραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013, τα κράτη μέλη δεν οφείλουν να εξετάζουν εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία σύμφωνα με την οδηγία 2011/95/ΕΕ όταν μια αίτηση θεωρείται ως απαράδεκτη δυνάμει του παρόντος άρθρου.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση για διεθνή προστασία ως απαράδεκτη μόνο εάν:

α) η διεθνής προστασία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος·

[...]».

12. Το άρθρο 40 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Μεταγενέστερες αιτήσεις», προβλέπει τα εξής:

«[...]

2. [...] η μεταγενέστερη αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται καταρχήν σε προκαταρκτική εξέταση προκειμένου να καθορισθεί εάν προέκυψαν ή υποβλήθηκαν από τον αιτούντα νέα στοιχεία ή πορίσματα σχετικά με την εξέταση του εάν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον χαρακτηρισμό του ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

3. Εάν η προκαταρκτική εξέταση που αναφέρεται στην παράγραφο 2 καταλήξει στο συμπέρασμα ότι νέα στοιχεία ή πορίσματα έχουν προκύψει ή υποβληθεί από τον αιτούντα τα οποία αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες χαρακτηρισμού του αιτούντος ως δικαιούχου διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω σύμφωνα με το κεφάλαιο II. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να προβάλουν άλλους λόγους για την περαιτέρω εξέταση μεταγενέστερης αίτησης.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η αίτηση εξετάζεται περαιτέρω μόνο εάν ο συγκεκριμένος αιτών, χωρίς υπαιτιότητά του, δεν μπόρεσε να επικαλεσθεί τα στοιχεία που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου κατά την προηγούμενη διαδικασία, ιδίως με την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 46.

[...]»

13. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με τα άρθρα 1 έως 30, το άρθρο 31 παράγραφοι 1, 2 και 6 έως 9, τα άρθρα 32 έως 46, τα άρθρα 49 και 50 και το παράρτημα I έως τις 20 Ιουλίου 2015 το αργότερο. Κοινοποιούν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο αυτών των μέτρων.»

14. Κατά το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32:

«Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που αναφέρονται στο άρθρο 51 παράγραφος 1 στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που κατατίθενται και στις διαδικασίες ανάκλησης διεθνούς προστασίας που κινούνται μετά την 20ή Ιουλίου 2015 ή σε προηγούμενη ημερομηνία. Αιτήσεις που υποβάλλονται πριν από την 20ή Ιουλίου 2015 και διαδικασίες για την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα που κινούνται πριν από την εν λόγω ημερομηνία διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της οδηγίας 2005/85/ΕΚ [του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του

πρόσφυγα^{5]}».

Γ. Το γερμανικό δίκαιο

15. Το άρθρο 29 του Asylgesetz (νόμου περί ασύλου), της 2ας Σεπτεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με τον Integrationsgesetz (νόμο περί ένταξης), της 31ης Ιουλίου 2016 (BGBl. I, S., σ. 1939) (στο εξής: AsylG), ορίζει τα εξής:

«(1) Η αίτηση ασύλου είναι απαράδεκτη όταν

1. υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου είναι άλλο κράτος
 - a) βάσει του κανονισμού [Δουβλίνο III^{6]} ή
 - b) βάσει άλλων κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βάσει διεθνούς συμφωνίας
2. άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη χορηγήσει στον αλλοδαπό προσωρινή προστασία κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, σημείο 2, [...]».

16. Το άρθρο 77, παράγραφος 1, του AsylG προβλέπει τα ακόλουθα:

«Στις διαφορές που διέπονται από τον παρόντα νόμο, το δικαστήριο στηρίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση που ίσχυε κατά τον χρόνο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζήτησεως· εάν της αποφάσεως δεν προηγείται επ' ακροατηρίου συζήτηση, κρίσιμος είναι ο χρόνος της εκδόσεως της αποφάσεως. [...]»

II. Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

A. Οι υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17

17. Ο αναιρεσείων στην υπόθεση C-297/17⁷, Bashar Ibrahim, είναι γιος του Mahmud Ibrahim και της Fadwa Ibrahim καθώς και αδελφός των τριών άλλων αναιρεσειόντων⁸, οι οποίοι, όπως και οι γονείς τους, είναι οι αναιρεσειόντες στην υπόθεση C-318/17.

18. Οι αναιρεσειόντες της κύριας δίκης στις υποθέσεις αυτές εγκατέλειψαν τη Συρία το 2012 και μετέβησαν στη Βουλγαρία, όπου, με αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου και της 7ης Μαΐου 2013, τους χορηγήθηκε επικουρική προστασία. Τον Νοέμβριο του 2013, συνέχισαν το ταξίδι τους μέσω Ρουμανίας, Ουγγαρίας και Αυστρίας προς τη Γερμανία, όπου και υπέβαλαν νέα αίτηση ασύλου στις 29 Νοεμβρίου 2013.

⁵ ΕΕ 2005, L 326, σ. 13.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31). Βλ., επίσης, κανονισμό (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο II).

⁷ Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως C-319/17 είναι, κατ' ουσίαν, ανάλογα με εκείνα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-297/17. Επιπλέον, η αιτιολόγηση και τα προδικαστικά ερωτήματα είναι όμοια με εκείνα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως C-297/17.

⁸ Ήτοι του Bushra, του Mohammad και του Ahmad Ibrahim.

19. Στις 22 Ιανουαρίου 2014, το Γραφείο υπέβαλε στις βουλγαρικές εθνικές αρχές αιτήματα εκ νέου αναλήψεως των ενδιαφερομένων. Οι εν λόγω αρχές απέρριψαν τα αιτήματα με έγγραφα της 28ης Ιανουαρίου και της 10ης Φεβρουαρίου 2014, για τον λόγο ότι η επικουρική προστασία που είχε ήδη χορηγηθεί στη Βουλγαρία στους αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17 και C-318/17 καθιστούσε μη εφαρμοστέο εν προκειμένω το καθεστώς εκ νέου αναλήψεως του κανονισμού Δουβλίνο III. Επιπλέον, αρμόδια βουλγαρική αρχή ήταν η τοπική συνοριακή αστυνομία.

20. Με αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου και της 19ης Μαρτίου 2014, το Γραφείο αρνήθηκε να χορηγήσει άσυλο στους αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17 και C-318/17, χωρίς να εξετάσει επί της ουσίας τις αιτήσεις τους, διότι είχαν αφιχθεί από ασφαλή τρίτη χώρα, και διέταξε την απέλασή τους στα βουλγαρικά σύνορα.

21. Με αποφάσεις τις οποίες εξέδωσε, αντίστοιχα, στις 20 Μαΐου και στις 22 Ιουλίου 2014, το Verwaltungsgericht (διοικητικό πρωτοδικείο, Γερμανία) απέρριψε τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά των ανωτέρω αποφάσεων.

22. Με απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2016, το Oberverwaltungsgericht (ανώτερο διοικητικό δικαστήριο, Γερμανία) ακύρωσε τις διαταγές απελάσεως στα βουλγαρικά σύνορα και απέρριψε τις προσφυγές κατά τα λοιπά. Κατά το δικαστήριο αυτό, ορθώς δεν αναγνωρίστηκε δικαίωμα ασύλου στους αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17 και C-318/17 στη Γερμανία, εφόσον αυτοί είχαν αφιχθεί εκεί από ασφαλή τρίτη χώρα. Εντούτοις, οι διαταγές απελάσεως στα βουλγαρικά σύνορα ήταν παράνομες, διότι δεν είχε αποδειχθεί ότι η Βουλγαρική Δημοκρατία εξακολουθούσε να είναι διατεθειμένη να αναλάβει τους αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17 και C-318/17.

23. Οι εν λόγω αναιρεσιόντες άσκησαν αίτηση αναιρέσεως (Revision) ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Γερμανία) κατά των ως άνω αποφάσεων περί μερικής απορρίψεως των προσφυγών τους. Υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι το καθεστώς που θεσπίζει ο κανονισμός Δουβλίνο III εξακολουθεί να έχει εφαρμογή μετά τη χορήγηση επικουρικής προστασίας. Αντίθετα, το Γραφείο εκτιμά ότι οι αιτήσεις ασύλου είναι πλέον απαράδεκτες με βάση το άρθρο 29, παράγραφος 2, του AsylG, το περιεχόμενο του οποίου αντιστοιχεί σε αυτό του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32.

24. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αποκλείει η μεταβατική διάταξη του άρθρου 52, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως η οποία, στο πλαίσιο της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της διευρυμένης σε σχέση με την προϊσχύσασα ρύθμιση εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, προβλέπει ότι αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται ενώ άλλο κράτος μέλος έχει ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία είναι απαράδεκτη, στον βαθμό που η εθνική ρύθμιση εφαρμόζεται και για αιτήσεις οι οποίες υποβλήθηκαν πριν από την 20ή Ιουλίου 2015, ελλείψει εθνικού μεταβατικού καθεστώτος;

Επιτρέπει η μεταβατική διάταξη του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 στα κράτη μέλη, ειδικότερα, να μεταφέρουν αναδρομικώς στο εθνικό δίκαιο τη διευρυμένη εξουσιοδότηση που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, με αποτέλεσμα να θεωρούνται ως απαράδεκτες και οι αιτήσεις ασύλου οι οποίες είχαν υποβληθεί πριν από τη μεταφορά της διευρυμένης εξουσιοδοτήσεως στο εθνικό δίκαιο, αλλά δεν είχαν ακόμη κριθεί αμετάκλητα κατά τον χρόνο της εν λόγω μεταφοράς;

- 2) Παρέχει το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32 δικαίωμα επιλογής στα κράτη μέλη σχετικά με το αν θα πρέπει να απορρίψουν ως απαράδεκτη αίτηση ασύλου λόγω της ευθύνης άλλου κράτους μέλους για την εξέταση της αιτήσεως (κανονισμός Δουβλίνου) ή δυνάμει του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32;
- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα: απαγορεύει το δίκαιο της Ένωσης σε κράτος μέλος να απορρίψει, στο πλαίσιο της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, ως απαράδεκτη μια αίτηση διεθνούς προστασίας λόγω της χορηγήσεως επικουρικής προστασίας σε άλλο κράτος μέλος, εάν
- α) ο αιτών επιδιώκει την περαιτέρω ενίσχυση (διά της χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα) της επικουρικής προστασίας που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν συστηματικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου,
 - β) η διαμορφωθείσα κατάσταση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ιδίως οι συνθήκες διαβιώσεως για τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας, στο άλλο κράτος μέλος που έχει χορηγήσει ήδη επικουρική προστασία στον αιτούντα,
 - αντιβαίνει στο άρθρο 4 του [Χάρτη] και στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, ή
 - δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95/ΕΕ, μολονότι δεν αντιβαίνει εν τέλει στο άρθρο 4 του [Χάρτη] και στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ;
- 4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, στοιχείο β): ισχύει τούτο ακόμη και όταν οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας ουδόλως λαμβάνουν ή λαμβάνουν αισθητά πιο περιορισμένες παροχές προς εξασφάλιση της βασικής διαβιώσεως σε σύγκριση με τις παροχές άλλων κρατών μελών, αλλά η μεταχείρισή τους δεν διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του συγκεκριμένου κράτους μέλους;
- 5) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:
- α) Εφαρμόζεται ο κανονισμός Δουβλίνο III στο πλαίσιο διαδικασίας χορηγήσεως διεθνούς προστασίας, εάν η αίτηση ασύλου έχει υποβληθεί μεν πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014, αλλά το αίτημα εκ νέου αναλήψεως υποβλήθηκε μετά την ημερομηνία αυτή και ο αιτών είχε τύχει ήδη επικουρικής προστασίας σε προγενέστερο χρόνο (τον Φεβρουάριο του 2013) στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνθηκε το αίτημα εκ νέου αναλήψεως;
 - β) Απορρέει από τους κανονισμούς του Δουβλίνου μια –σιωπηρή– μεταβίβαση της ευθύνης στο κράτος μέλος που ζητεί την εκ νέου ανάληψη αιτούντος, όταν το κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται το αίτημα εκ νέου αναλήψεως απορρίπτει το εν λόγω εμπροθέσμως υποβληθέν αίτημα βάσει των κανονισμών του Δουβλίνου και επικαλείται αντ' αυτού μια διακρατική συμφωνία επανεισδοχής;»

B. Η υπόθεση C-438/17

25. Το 2007, ο T. Magamadon υπέβαλε αίτηση ασύλου στην Πολωνία, όπου, με απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2008, του χορηγήθηκε επικουρική προστασία. Τον Ιούνιο του 2012, μαζί με τη σύζυγο και το τέκνο του, εισήλθε στη Γερμανία, όπου και υπέβαλε αίτηση ασύλου στις 19 Ιουνίου 2012.

26. Στις 13 Φεβρουαρίου 2013, το Γραφείο υπέβαλε αίτημα εκ νέου αναλήψεως στις πολωνικές αρχές, οι οποίες, στις 18 Φεβρουαρίου 2013, δήλωσαν διαθέσιμες να αναλάβουν εκ νέου τον T. Magamadon και την οικογένειά του.

27. Με απόφαση της 13ης Μαρτίου 2013, το Γραφείο, χωρίς επί της ουσίας εξέταση, έκρινε ότι οι αιτήσεις ασύλου του T. Magamadon και της οικογένειάς του ήταν απαράδεκτες, διότι υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των αιτήσεων αυτών ήταν η Δημοκρατία της Πολωνίας, και διέταξε τη μεταφορά τους στην Πολωνία. Καθώς η μεταφορά δεν πραγματοποιήθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας λόγω προβλημάτων υγείας που αντιμετώπισε η σύζυγος του T. Magamadon, το Γραφείο, με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2013, ανακάλεσε την απόφασή του της 13ης Μαρτίου 2013, διότι, εξαιτίας της παρελεύσεως της προθεσμίας αυτής, υπεύθυνο κράτος μέλος είχε καταστεί η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

28. Με απόφαση της 23ης Ιουνίου 2014, το Γραφείο αρνήθηκε να χορηγήσει στον αναιρεσείοντα διεθνή προστασία και άσυλο, διότι είχε αφιχθεί από την Πολωνία, και διέταξε την απέλασή του σε αυτό το κράτος μέλος.

29. Με απόφαση της 19ης Μαΐου 2015, το Verwaltungsgericht (διοικητικό πρωτοδικείο, Γερμανία) απέρριψε την προσφυγή που ασκήθηκε κατά της ανωτέρω αποφάσεως.

30. Με απόφαση της 21ης Απριλίου 2016, το Oberverwaltungsgericht (ανώτερο διοικητικό δικαστήριο) ακύρωσε την από 23 Ιουνίου 2014 απόφαση του Γραφείου.

31. Το Oberverwaltungsgericht (ανώτερο διοικητικό δικαστήριο) έκρινε ότι ο κανόνας του άρθρου 16 bis, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, του Grundgesetz (γερμανικού Θεμελιώδους Νόμου), κατά τον οποίο δεν χορηγείται άσυλο σε αλλοδαπό αφιχθέντα από ασφαλή χώρα δεν είχε εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης λόγω της εξαιρέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 26 bis, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, σημείο 2, του AsylG, κατά το οποίο ο κανόνας της τρίτης ασφαλούς χώρας δεν ισχύει όταν, όπως εν προκειμένω, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έχει καταστεί υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει του δικαίου της Ένωσης. Δεδομένου ότι η αίτηση ασύλου στην υπόθεση της κύριας δίκης είχε υποβληθεί πριν από τις 20 Ιουλίου 2015, εφαρμοστέα ήταν η οδηγία 2005/85. Ωστόσο, κατά το άρθρο 25, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, η απόρριψη αιτήσεως ασύλου χωρίς επί της ουσίας εξέταση επιτρέπεται μόνον εάν άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει στον ενδιαφερόμενο το καθεστώς του πρόσφυγα.

32. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε αίτηση αναιρέσεως (Revision) κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου). Υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η αίτηση ασύλου στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι απαράδεκτη με βάση το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG, το περιεχόμενο του οποίου αντιστοιχεί σε αυτό του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, εφόσον στον αναιρεσείοντα χορηγήθηκε διεθνής προστασία στην Πολωνία.

33. Ο T. Magamadon θεωρεί ότι η αίτηση ασύλου που υπέβαλε στις 19 Ιουνίου 2012 δεν είναι απαράδεκτη, δεδομένου ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν του χορήγησε το καθεστώς του πρόσφυγα, αλλά μόνον επικουρική προστασία.

34. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η απόφαση του Γραφείου της 23ης Ιουνίου 2014 εκδόθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32 και ότι εφαρμοστέος επί των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης είναι ο κανονισμός Δουβλίνο II και όχι ο κανονισμός Δουβλίνο III.

35. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αποκλείει η μεταβατική διάταξη του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως η οποία, στο πλαίσιο της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο της διευρυμένης σε σχέση με την προϊσχύσασα ρύθμιση εξουσιοδότησεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, προβλέπει ότι αίτηση διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται ενώ άλλο κράτος μέλος έχει ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία είναι απαράδεκτη, στον βαθμό που η εθνική ρύθμιση εφαρμόζεται και για αιτήσεις οι οποίες υποβλήθηκαν πριν από την 20ή Ιουλίου 2015, ελλείψει εθνικού μεταβατικού καθεστώτος;

Ισχύει τούτο σε κάθε περίπτωση όταν η αίτηση ασύλου εξακολουθεί να εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού [Δουβλίνο II] σύμφωνα με το άρθρο 49 του κανονισμού [Δουβλίνο III];

2) Επιτρέπει η μεταβατική διάταξη του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 στα κράτη μέλη, ειδικότερα, να μεταφέρουν αναδρομικώς στο εθνικό δίκαιο τη διευρυμένη εξουσιοδότηση που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, με αποτέλεσμα να θεωρούνται ως απαράδεκτες και οι αιτήσεις ασύλου οι οποίες είχαν υποβληθεί πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32 και πριν από τη μεταφορά της διευρυμένης αυτής εξουσιοδότησεως στο εθνικό δίκαιο, αλλά δεν είχαν κριθεί αμετάκλητα κατά τον χρόνο της εν λόγω μεταφοράς;»

III. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

36. Με την από 9 Ιουνίου 2017 απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-297/17, C-318/17 και C-319/17 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως, δεδομένου ότι τα προδικαστικά ερωτήματα σε αυτές τις τρεις υποθέσεις είναι όμοια.

37. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να εκδικάσει τις υποθέσεις αυτές με ταχεία διαδικασία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Στις 14 Ιουλίου 2017, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να μην γίνει δεκτό το αίτημα αυτό.

38. Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε επίσης από το Δικαστήριο να εκδικάσει την υπόθεση C-438/17 με την ταχεία διαδικασία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2017, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε να μη γίνει δεκτό το αίτημα αυτό.

39. Με την από 30 Ιανουαρίου 2018 απόφαση του Δικαστηρίου, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

40. Οι διάδικοι των κύριων δικών, η Γερμανική, η Γαλλική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17.

41. Η Γερμανική, η Πολωνική και η Ουγγρική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στην υπόθεση C-438/17.

42. Κατά την κοινή επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Μαΐου 2018 στην υπόθεση C-163/17 και στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-297/17, C-318/17, C-319/17 και C-438/17, οι διάδικοι των κύριων δικών στις υποθέσεις αυτές, το Γραφείο, η Γερμανική, η Βελγική, η Ιταλική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Επιτροπή παρουσίασαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους.

IV. Ανάλυση

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 και επί των δύο ερωτημάτων στην υπόθεση C-438/17

43. Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 και τα δύο προδικαστικά ερωτήματα στην υπόθεση C-438/17 αφορούν την ερμηνεία της μεταβατικής διατάξεως της οδηγίας 2013/32, δηλαδή του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο. Επιδιώκουν, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί ποια εκ των οδηγιών 2013/32 ή 2005/85 τυγχάνει εφαρμογής στην από 29 Νοεμβρίου 2013 αίτηση ασύλου των αναιρεσιόντων των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 και στην από 19 Ιουνίου 2012 αίτηση ασύλου του αναιρεσιόντος της κύριας δίκης στην υπόθεση C-438/17⁹.

44. Κατά το αιτούν δικαστήριο, με βάση το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG, το οποίο μεταφέρει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, η αίτηση ασύλου είναι απαράδεκτη όταν άλλο κράτος μέλος της Ένωσης έχει ήδη χορηγήσει στον αλλοδαπό διεθνή προστασία. Επιπλέον, το άρθρο 77, παράγραφος 1, του AsylG «επιβάλλει την εφαρμογή του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG επί των αιτήσεων που υποβλήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον αυτές δεν έχουν κριθεί ακόμη με απόφαση που δεν επιδέχεται προσφυγή. [...] Κατά την εκτίμηση του δικάζοντος τμήματος, η εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων στη διατήρηση του παλαιού νομικού καθεστώτος είναι δευτερεύουσα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από το νέο καθεστώς σκοπό της αποφυγής της δευτερογενούς μετακινήσεως μετά τη χορήγηση προστασίας με βάση το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32». (Βλ. σκέψη 20 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-297/17).

45. Επιβάλλεται η επισήμανση ότι, κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν ως απαράδεκτη αίτηση για διεθνή προστασία, δηλαδή αίτηση για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας, όταν η διεθνής προστασία έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος¹⁰.

9 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι «[ε]ιδικότερα, στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, ο νομοθέτης της Ένωσης διεύρυνε τη δυνατότητα απορρίψεως αιτήσεως ασύλου ως απαράδεκτης την οποία προέβλεπε ήδη το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85, επιτρέποντας πλέον στα κράτη μέλη να θεωρήσουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη αν άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει επικουρική προστασία». (Βλ. σκέψη 15 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-297/17). Κατά την κοινή επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Μαΐου 2018, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου αμφισβήτησε την ερμηνεία του αιτούντος δικαστηρίου όσον αφορά το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85. Μεταξύ άλλων, υποστήριξε ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2005/85, όταν ένα κράτος μέλος χρησιμοποιεί κοινή διαδικασία για τις αιτήσεις ασύλου και τις αιτήσεις επικουρικής προστασίας, οφείλει να εφαρμόζει την οδηγία αυτή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ισχυρίστηκε ότι το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85 έχει την έννοια ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να θεωρήσει ως απαράδεκτη αίτηση ασύλου όταν άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει επικουρική προστασία. Δεν συμμερίζομαι την ερμηνεία αυτή. Πέραν του γεγονότος ότι το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85 αναφέρεται ρητώς στο καθεστώς του πρόσφυγα, έχω τη γνώμη ότι η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου συγχέει τη διαδικασία χορήγσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα ή της επικουρικής προστασίας στα κράτη μέλη με το καθεστώς του πρόσφυγα ή το καθεστώς της επικουρικής προστασίας.

10 Κατά τη σκέψη 43 της αποφάσεως της 17ης Μαρτίου 2016, Mirza (C-695/15 PPU, EU:C:2016:188), το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32 «αποσκοπεί στον μετριασμό της υποχρεώσεως του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει αίτηση διεθνούς προστασίας ορίζοντας τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τέτοιου είδους αίτηση λογίζεται ως απαράδεκτη». Ο λόγος απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 επιτρέπει στα κράτη μέλη να απορρίπτουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας χωρίς επί της ουσίας εξέταση.

46. Αντιθέτως, κατά το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85¹¹, τα κράτη μέλη μπορούσαν να θεωρήσουν αίτηση διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτη όταν *το καθεστώς του πρόσφυγα είχε χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος*. Συνεπώς, με βάση τη διάταξη αυτή, η αίτηση για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως απαράδεκτη όταν άλλο κράτος μέλος είχε χορηγήσει καθεστώς επικουρικής προστασίας¹².

47. Επομένως, υφίσταται σαφής και ξεκάθαρη διάκριση ως προς το περιεχόμενο αυτών των δύο διατάξεων, καθώς τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύτερες εξουσίες για την κήρυξη αιτήσεως διεθνούς προστασίας ως απαράδεκτης με βάση το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 από ό,τι με βάση το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85¹³. Κατά συνέπεια, όσον αφορά το παραδεκτό των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, είναι σημαντικό το ερώτημα ποια εκ των δύο αυτών οδηγιών έχει εφαρμογή στις υποθέσεις των κύριων δικών.

48. Συναφώς, το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 ορίζει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις εθνικές διατάξεις περί μεταφοράς, μεταξύ άλλων, του άρθρου 33 της εν λόγω οδηγίας στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που κατατίθενται και στις διαδικασίες ανάκλησης διεθνούς προστασίας που κινούνται *μετά την 20ή Ιουλίου 2015*¹⁴ «ή σε προηγούμενη ημερομηνία».

49. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της οδηγίας 2013/32 προκύπτει ότι η φράση «ή σε προηγούμενη ημερομηνία», η οποία δεν περιλαμβανόταν στο κείμενο της προτάσεως της Επιτροπής [COM(2009) 554], προστέθηκε στο τέλος του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 από το Συμβούλιο σε πρώτη ανάγνωση¹⁵.

50. Από την προσθήκη αυτή προέκυψαν οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικών αποφάσεων. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω διάταξη συνιστά κλασικό παράδειγμα κακής νομοθετικής διατύπωσης ή αβεβαιότητας που προκάλεσε πλείονες δικαστικές προσφυγές, με συνέπεια σημαντική διασπάθιση πόρων τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και ταλαιπωρία, έστω και από απόψεως προθεσμιών, σε βάρος των εμπλεκόμενων προσώπων, τα οποία είναι άλλωστε ήδη αντιμέτωπα με άλλες δυσκολίες.

51. Ειδικότερα, αν απουσίαζε η φράση αυτή, το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 θα ήταν απολύτως σαφές, ενώ η 20ή Ιουλίου 2015 θα ήταν η μόνη κρίσιμη ημερομηνία για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας οδηγίας. Εξάλλου, σε τι χρησιμεύει η διατήρηση της φράσεως «μετά την 20ή Ιουλίου 2015» αν η διάταξη αφορά και τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν από την ημερομηνία αυτή;

11 Η οδηγία 2005/85 καταργήθηκε από την 21η Ιουλίου 2015 δυνάμει του άρθρου 53 της οδηγίας 2013/32.

12 Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι το άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG, μολονότι πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, «είναι ασυμβίβαστο» στο σημείο αυτό με το άρθρο 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να θεωρήσουν αίτηση ασύλου ως απαράδεκτη [...] εάν [...] το καθεστώς του πρόσφυγα έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος».

13 Η Πολωνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι από τη σύγκριση των δύο διατάξεων, δηλαδή του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85 προκύπτει ρητώς ότι η οδηγία 2013/32 διεύρυνε το πεδίο των εξουσιών που διαθέτει ένα κράτος μέλος προκειμένου να θεωρήσει ορισμένη αίτηση ως απαράδεκτη. Επισημαίνει ότι, επί του παρόντος, μια αίτηση μπορεί να κηρυχθεί απαράδεκτη όχι μόνον όταν έχει χορηγηθεί στον αιτούντα το καθεστώς του πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος, αλλά και όταν του έχει χορηγηθεί εκεί επικουρική προστασία. Αντιθέτως, κατά την ίδια Κυβέρνηση, με βάση την οδηγία 2005/85, μια αίτηση μπορούσε να θεωρηθεί απαράδεκτη μόνον όταν στον αιτούντα είχε χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος.

14 Σημειωτέον ότι, κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32, το άρθρο 33 της εν λόγω οδηγίας έπρεπε να μεταφερθεί έως τις 20 Ιουλίου 2015 το αργότερο. Επιπλέον, κατά το άρθρο 53 της ίδιας οδηγίας, η οδηγία 2005/85 καταργήθηκε από την 21η Ιουλίου 2015. Στις υποθέσεις της κύριας δίκης, η επικουρική προστασία χορηγήθηκε και οι αιτήσεις για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα υποβλήθηκαν πριν από τις 20 Ιουλίου 2015.

15 Βλ. άρθρο 52 της θέσης (ΕΕ) 7/2013 του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, για την έκδοση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση), η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 6 Ιουνίου 2013 (C 179 E, σ. 27).

52. Προκειμένου να επιλυθεί το ζήτημα αν η ημερομηνία της 20ής Ιουλίου 2015 εξακολουθεί να είναι κρίσιμη για τον προσδιορισμό της *ratione temporis* εφαρμογής της οδηγίας 2013/32, φρονώ, συμμερίζομενος τις παρατηρήσεις της Πολωνικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, ότι επιβάλλεται συνολική θεώρηση του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32.

53. Κατά το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2013/32, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν *πριν* από την 20ή Ιουλίου 2015 και οι διαδικασίες για την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα που κινήθηκαν *πριν* από την εν λόγω ημερομηνία διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της οδηγίας 2005/85.

54. Από αυτήν την απολύτως σαφή και επιτακτική διάταξη συνάγεται ότι οι αιτήσεις ασύλου των αναιρεσειόντων των κύριων δικών, οι οποίες υποβλήθηκαν όλες πριν από την 20ή Ιουλίου 2015, διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που θεσπίστηκαν δυνάμει της οδηγίας 2005/85¹⁶. Τυχόν ερμηνεία της φράσης «ή σε προηγούμενη ημερομηνία» στο τέλος του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 υπό την έννοια ότι καταλείπει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εφαρμόζουν τις εθνικές διατάξεις περί μεταφοράς της οδηγίας 2013/32 στις αιτήσεις που υποβλήθηκαν πριν από την 20ή Ιουλίου 2015 θα προσέκρουε ευθέως στο άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2013/32, διαστρεβλώνοντας το σαφές νόημά του.

55. Δεν αντιλαμβάνομαι για ποιον λόγο θα έπρεπε να «θυσιαστεί» το σαφές νόημα του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 προκειμένου να αποκτήσει νόημα η φράση «ή σε προηγούμενη ημερομηνία», η οποία εισήγαγε αμφισημία, αν όχι αντίφαση, στην πρώτη περίοδο του ίδιου εδαφίου. Δεδομένου ότι, στο σημείο αυτό, η οδηγία 2013/32 είναι πιο περιοριστική από την οδηγία 2005/85, παρέλκει πλήρως η εξέταση του επιχειρήματος της Επιτροπής ότι το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 επιτρέπει την αναδρομική εφαρμογή των ευνοϊκότερων για τον αιτούντα άσυλο διατάξεων της εν λόγω οδηγίας¹⁷.

56. Κατά συνέπεια, η μόνη λογική ερμηνεία του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 συνίσταται στο ότι οι αιτήσεις που υποβάλλονται *μετά* την 20ή Ιουλίου 2015 καθώς και οι διαδικασίες για την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα που κινούνται *μετά* την εν λόγω ημερομηνία διέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που εκδόθηκαν ενόψει της μεταφοράς της οδηγίας 2013/32.

57. Με το πρώτο ερώτημά του στην υπόθεση C-438/17, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, επίσης, αν το γεγονός ότι η αίτηση ασύλου του αναιρεσειόντος της κύριας δίκης στην υπόθεση αυτή, η οποία υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2012, εξακολουθεί να εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II¹⁸ είναι κρίσιμο για την ερμηνεία του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη

16 Λαμβανομένου υπόψη του υποχρεωτικού χαρακτήρα του άρθρου 52, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2013/32, οι εθνικές διατάξεις όπως το άρθρο 77, παράγραφος 1, του AsylG δεν δύνανται να καθορίσουν τη *ratione temporis* εμβέλεια του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και του άρθρου 25, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2005/85.

17 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2013/32 και τα εθνικά μέτρα μεταφοράς της μπορούν να εφαρμοστούν επί αιτήσεων που υποβλήθηκαν πριν από την 20ή Ιουλίου 2015 μόνον εάν είναι ευνοϊκότερες για τον αιτούντα άσυλο σε σχέση με εκείνες της οδηγίας 2005/85 και ότι, ως εκ τούτου, συνάδουν με την αρχή της ευνοϊκότερης μεταχείρισης που προβλέπεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 2005/85. Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, η φράση «ή σε προηγούμενη ημερομηνία» μπορεί να έχει πρακτική σημασία μόνο σε αυτές τις περιπτώσεις. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 8ης Μαΐου 2018, ο δικηγόρος του T. Magamadov (C-438/17) επισήμανε ότι η φράση «ή σε προηγούμενη ημερομηνία» αφορά την περίπτωση πρόωρης μεταφοράς της οδηγίας 2013/32.

18 Ο κανονισμός Δουβλίνο III τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2014.

περίοδος, της οδηγίας 2013/32. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εφαρμογή, εν προκειμένω, του κανονισμού Δουβλίνο II ενδέχεται να αποκλείει την αναδρομική εφαρμογή της εθνικής ρυθμίσεως¹⁹ η οποία θεσπίστηκε κατ' εφαρμογήν της διευρυμένης εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας²⁰.

58. Δεδομένου ότι από την απάντησή μου στο σημείο 54 των παρουσών προτάσεων προκύπτει ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 δεν εφαρμόζεται πριν από την 20ή Ιουλίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία ο κανονισμός Δουβλίνο III βρισκόταν ήδη σε ισχύ, παρέλκει το ερώτημα αν ο κανονισμός Δουβλίνο II αποκλείει την αναδρομική εφαρμογή της εθνικής ρυθμίσεως η οποία θεσπίστηκε κατ' εφαρμογήν της διευρυμένης εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας.

59. Με το δεύτερο ερώτημά του στην υπόθεση C-438/17, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 επιτρέπει την αναδρομική εφαρμογή της διευρυμένης εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 επί των αιτήσεων ασύλου που δεν έχουν ακόμη κριθεί κατά τον χρόνο της εν λόγω εφαρμογής και υποβλήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32²¹.

60. Δεδομένου ότι από την απάντησή μου στο σημείο 54 των παρουσών προτάσεων προκύπτει ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 δεν εφαρμόζεται πριν από την 20ή Ιουλίου 2015, παρέλκει και το ερώτημα αν το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2013/32 επιτρέπει την αναδρομική εφαρμογή της διευρυμένης εξουσιοδοτήσεως που παρέχει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 επί των αιτήσεων ασύλου που δεν έχουν ακόμη κριθεί κατά τον χρόνο της εν λόγω εφαρμογής και υποβλήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας αυτής.

61. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 αποκλείει την εφαρμογή στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν πριν από τις 20 Ιουλίου 2015 εθνικής ρυθμίσεως η οποία μεταφέρει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και καθιερώνει λόγο απαραδέκτου όταν στον αιτούντα χορηγήθηκε επικουρική προστασία σε άλλο κράτος μέλος. Το γεγονός ότι η αίτηση ασύλου εξακολουθεί να εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II, με βάση το άρθρο 49 του κανονισμού Δουβλίνο III, ή ότι η αίτηση ασύλου υποβλήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32 και πριν από τη μεταφορά της τελευταίας στο εσωτερικό δίκαιο δεν ασκεί επιρροή.

62. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απάντησή μου στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 και στα δύο ερωτήματα στην υπόθεση C-438/17 καθιστά άνευ αντικειμένου τα υπόλοιπα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17. Συνεπώς, θα εξετάσω τα ερωτήματα αυτά μόνο για την περίπτωση που το Δικαστήριο δεν ακολουθήσει την απάντησή που προτείνω για το πρώτο ερώτημα.

¹⁹ Ήτοι του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 2, του AsylG.

²⁰ Κατά το αιτούν δικαστήριο, η «Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ενδέχεται τότε, ειδικότερα, να είναι (να καταστεί) διεθνώς υπεύθυνη, βάσει των κανόνων του Δουβλίνου, για την επί της ουσίας εξέταση και την απόφαση επί (νέας) αιτήσεως ασύλου με σκοπό τη χορήγηση (της ενισχυμένης) προστασίας του πρόσφυγα, αιτήσεως για την οποία δεν θα υποχρεούνταν ούτε σε επί της ουσίας εξέταση ούτε σε απόφαση με βάση τη διάταξη που μεταφέρει αναδρομικά το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32/ΕΕ. Το γράμμα του άρθρου 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, το οποίο αναφέρεται αποκλειστικά στον κανονισμό Δουβλίνο III, συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι, πάντως, η εν λόγω διάταξη δεν έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις που εξακολουθούν να εμπίπτουν πλήρως στον κανονισμό Δουβλίνο II». (Σκέψη 16 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-438/17).

²¹ Το αιτούν δικαστήριο έθεσε το ερώτημα αυτό λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, σε αντίθεση προς τις αιτήσεις ασύλου στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17, οι οποίες υποβλήθηκαν στις 29 Νοεμβρίου 2013, η από 19 Ιουνίου 2012 αίτηση ασύλου του T. Magamadon υποβλήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32. Κατά το άρθρο 54 της οδηγίας 2013/32, η εν λόγω οδηγία «αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*». Η οδηγία 2013/32 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στις 29 Ιουνίου 2013.

B. Επί του δεύτερου ερωτήματος στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17

63. Με το προδικαστικό αυτό ερώτημα, το οποίο αφορά ειδικά την ερμηνεία του άρθρου 33 της οδηγίας 2013/32, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν τα κράτη μέλη δικαιούνται να επιλέξουν είτε να μην εξετάσουν αίτηση ασύλου με βάση τον κανονισμό Δουβλίνο II και τον κανονισμό Δουβλίνο III, για τον λόγο ότι οι κανονισμοί αυτοί προσδιορίζουν άλλο κράτος μέλος ως υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας²², είτε να την απορρίψουν ως απαράδεκτη με βάση το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32²³.

64. Φρονώ ότι από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32, και ειδικότερα από τη φράση «[π]έραν των περιπτώσεων κατά τις οποίες μια αίτηση δεν εξετάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού [Δουβλίνο III]», προκύπτει σαφώς ότι ένα κράτος μέλος δικαιούται να επιλέξει είτε να μην εξετάσει αίτηση ασύλου διότι υπεύθυνο είναι άλλο κράτος μέλος είτε να την απορρίψει ως απαράδεκτη με βάση το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32.

65. Συναφώς, συμμεριζόμενος τις παρατηρήσεις της Επιτροπής²⁴, φρονώ ότι το άρθρο 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 δεν καθιερώνει προτεραιότητα ή ιεραρχία μεταξύ των κανόνων προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους και των λόγων απαραδέκτου του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32. Επομένως, το κράτος μέλος δεν υποχρεούται να εξετάσει κατά προτεραιότητα αν είναι ή όχι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αλλά μπορεί να απορρίψει την αίτηση αυτή για κάποιον από τους λόγους απαραδέκτου του άρθρου 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32. Ελλείψει προτεραιότητας ή ιεραρχίας μεταξύ των εν λόγω κανόνων, η ελευθερία επιλογής επιβάλλεται και για λόγους οικονομίας της διαδικασίας.

Γ. Επί του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17

66. Με το τρίτο ερώτημά του στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 απαγορεύει σε κράτος μέλος να απορρίψει ως απαράδεκτη αίτηση ασύλου που του υποβλήθηκε από αιτούντα στον οποίο έχει ήδη χορηγηθεί επικουρική προστασία σε άλλο κράτος μέλος, αφενός, όταν σε αυτό το άλλο κράτος μέλος υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και, αφετέρου, όταν οι συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων επικουρικής προστασίας στο άλλο κράτος μέλος αντιβαίνουν στο άρθρο 4 του Χάρτη και στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ ή δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95, μολονότι δεν αντιβαίνουν στο άρθρο 4 του Χάρτη.

22 Επισημαίνω ότι στη σκέψη 42 της διατάξεως της 5ης Απριλίου 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273), το Δικαστήριο έκρινε ότι «οι διατάξεις και οι αρχές του κανονισμού [Δουβλίνο III] οι οποίες διέπουν, αμέσως ή εμμέσως, τις προθεσμίες υποβολής αιτήματος εκ νέου αναλήψεως δεν έχουν εφαρμογή σε περίπτωση [...] κατά την οποία υπήκοος τρίτης χώρας έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος αφού προηγουμένως του χορηγήθηκε επικουρική προστασία από άλλο κράτος μέλος». Ωστόσο, στη διάταξη αυτή, το Δικαστήριο δεν απεφάνθη επί του ζητήματος αν τα κράτη μέλη δικαιούνται να επιλέξουν είτε να μην εξετάσουν αίτηση ασύλου με βάση τον κανονισμό Δουβλίνο III είτε να την απορρίψουν ως απαράδεκτη με βάση το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32.

23 Κατά την Επιτροπή, το ερώτημα «εξηγείται από το γεγονός ότι το γερμανικό δίκαιο, στο άρθρο 29, παράγραφος 1, σημείο 1 α), του AsylG, καθιερώνει λόγο απαραδέκτου όταν υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου είναι άλλο κράτος μέλος βάσει των διατάξεων του κανονισμού [Δουβλίνο III]», (σημείο 22 των παρατηρήσεων της Επιτροπής και η υπογράμμιση δική μου).

24 Οι αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 θεωρούν ότι ο κανονισμός Δουβλίνο δεν μπορεί πλέον να τύχει εφαρμογής όταν, όπως εν προκειμένω, το υπεύθυνο με βάση τον κανονισμό Δουβλίνο II κράτος μέλος αρνήθηκε να αναλάβει τον ενδιαφερόμενο. Η Γερμανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III δεν έχει πλέον εφαρμογή όταν στους πρόσφυγες έχει ήδη χορηγηθεί διεθνής προστασία. Εκτιμά ότι το άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32 καθιερώνει διάκριση μεταξύ των δύο περιπτώσεων στις οποίες η αίτηση ασύλου δεν εξετάζεται επί της ουσίας: αφενός, το απαράδεκτο με βάση τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο III και, αφετέρου, το απαράδεκτο για λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής. Συνεπώς, κατά την ίδια κυβέρνηση, δεν υφίσταται ούτε ανταγωνισμός μεταξύ των ρυθμίσεων ούτε ευχέρεια επιλογής.

67. Με το τέταρτο ερώτημά του στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν οι δικαιούχοι της εν λόγω διεθνούς προστασίας δεν λαμβάνουν ή λαμβάνουν αισθητά περιορισμένες παροχές προς εξασφάλιση της βασικής διαβίωσης σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, αλλά η μεταχείρισή τους δεν διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του συγκεκριμένου κράτους μέλους ούτε στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη.

68. Σημειωτέον ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν περιέχει καμία πληροφορία ούτε σχετικά με τη διαδικασία χορηγήσεως διεθνούς προστασίας στη Βουλγαρία ούτε σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο εν λόγω κράτος μέλος.

69. Θα εξετάσω το δεύτερο σκέλος του τρίτου ερωτήματος στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 από κοινού με το τέταρτο ερώτημα και στη συνέχεια θα εξετάσω το πρώτο σκέλος του τρίτου ερωτήματος.

1. Επί του δεύτερου σκέλους του τρίτου ερωτήματος και επί του τέταρτου ερωτήματος

70. Με το προδικαστικό αυτό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν «το δίκαιο της Ένωσης επιτάσσει την εξέταση μεταγενέστερης αιτήσεως ενός προσώπου στο οποίο έχει χορηγηθεί επικουρική προστασία σε άλλο κράτος μέλος, αντιθέτως προς την εθνική διάταξη που μεταφέρει το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32/ΕΕ στην εσωτερική έννομη τάξη, όταν οι συνθήκες διαβίωσης για τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας στο εν λόγω κράτος μέλος αντιβαίνουν στο άρθρο 4 του [Χάρτη] και στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ ή δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95/ΕΕ».

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί του άρθρου 4 του Χάρτη

71. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι κανόνες του παράγωγου δικαίου της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο σύμφωνο με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 του Χάρτη απαγόρευση των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης έχει εν προκειμένω θεμελιώδη σημασία, στο μέτρο που είναι απόλυτη καθόσον συνδέεται ευθέως με τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ο οποίος κατοχυρώνεται στο άρθρο 1 του ίδιου Χάρτη²⁵.

72. Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου εντάσσεται σε πλαίσιο εκ του οποίου ευλόγως συνάγεται ότι το σύνολο των κρατών που μετέχουν σε αυτό, είτε πρόκειται για κράτη μέλη είτε για τρίτα κράτη, σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, περιλαμβανομένων αυτών τα οποία στηρίζονται στη Σύμβαση της Γενεύης και στο Πρωτόκολλο του 1967, καθώς και στην ΕΣΔΑ, και ότι είναι δυνατή συναφώς η ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι πρέπει να τεκμαίρεται ότι η μεταχείριση των αιτούντων άσυλο σε κάθε κράτος μέλος είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Χάρτη, τη Σύμβαση της Γενεύης και την ΕΣΔΑ²⁶.

²⁵ Βλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. Κ. κ.λπ., (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Κατά το Δικαστήριο, η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 του Χάρτη απαγόρευση της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης αντιστοιχεί προς εκείνη του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και, στο μέτρο αυτό, η έννοια και η εμβέλεια της είναι, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, ίδια με εκείνη που της αποδίδει η εν λόγω σύμβαση (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. Κ. κ.λπ., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψη 67). Επιπλέον, από το άρθρο 15, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ προκύπτει ότι το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ δεν επιδέχεται καμία παρέκκλιση, ενώ το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 4 του Χάρτη (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. Κ. κ.λπ., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψη 68).

²⁶ Βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78 έως 80).

73. Παρά το εν λόγω τεκμήριο συμφωνίας, το Δικαστήριο έκρινε, περαιτέρω, ότι το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου δεν αποκλείεται να αντιμετωπίζει στην πράξη σοβαρές δυσλειτουργίες εντός ορισμένου κράτους μέλους, οπότε οι αιτούντες άσυλο διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο, σε περίπτωση μεταφοράς σε αυτό το κράτος μέλος, να τύχουν μεταχείρισης αντίθετης προς τα θεμελιώδη δικαιώματά τους²⁷.

74. Στη σκέψη 99 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), το Δικαστήριο διευκρινίζει σαφώς ότι «εφαρμογή του κανονισμού [Δουβλίνο III] βάσει αμάχητου τεκμηρίου περί του ότι το κράτος μέλος που είναι καταρχήν αρμόδιο να εξετάσει την αίτηση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντος άσυλο αντιβαίνει στην υποχρέωση των κρατών μελών να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τον κανονισμό [Δουβλίνο III] κατά τρόπο σύμφωνο με τα θεμελιώδη δικαιώματα». Συνεπώς, πρόκειται για μαχητό τεκμήριο συμφωνίας.

75. Επίσης, στις σκέψεις 86 έως 94 και 106 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), το Δικαστήριο επισήμανε ότι η μεταφορά αιτούντων άσυλο στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να είναι αντίθετη προς την απαγόρευση που προβλέπει το άρθρο 4 του Χάρτη. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι ο αιτών άσυλο διατρέχει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, σε περίπτωση μεταφοράς του σε κράτος μέλος στο οποίο υφίσταται σοβαρός κίνδυνος *συστημικών ελλείψεων όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο*. Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν της προβλεπόμενης στο άρθρο αυτό απαγόρευσης, τα κράτη μέλη οφείλουν να μην προβαίνουν, στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου, σε μεταφορά προσώπων προς ορισμένο κράτος μέλος, όταν είναι αδύνατον να αγνοούν την ύπαρξη, στο κράτος αυτό, *συστημικών ελλείψεων*²⁸.

76. Η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), εκδόθηκε σε περίπτωση αντίστοιχη με αυτήν την οποία αφορούσε η απόφαση του ΕΔΔΑ, της 21ης Ιανουαρίου 2011, M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας²⁹, σχετικά με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, δηλαδή περίπτωση μεταφοράς αιτούντος άσυλο από τις βελγικές αρχές προς την Ελλάδα, η οποία ήταν το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αιτήσεως³⁰. Στη σκέψη 88 της απόφασης της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το ΕΔΔΑ έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, αφενός μεν εκθέτοντας τον αιτούντα στους κινδύνους που ενέχουν οι πλημμέλειες της

27 Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 81).

28 Βλ. επίσης, υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

29 CE:ECHR:2011:0121JUD003069609.

30 Σημειωτέον ότι, κατά την εξέταση των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στην Ελλάδα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έλαβε υπόψη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν οι ελληνικές αρχές με βάση την οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (ΕΕ 2003, L 31, σ. 18), η οποία θεσπίζει κανόνες για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Ιανουαρίου 2011, M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, § 263).

διαδικασίας ασύλου στην Ελλάδα, καθόσον οι βελγικές αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι δεν υπήρχε καμία εγγύηση για το ότι οι ελληνικές αρχές θα εξέταζαν ουσιαστικά την οικεία αίτηση ασύλου, αφετέρου δε εκθέτοντας μετά λόγου γνώσεως τον αιτούντα σε συνθήκες κρατήσεως και διαβιώσεως που συνιστούν εξευτελιστική μεταχείριση³¹.

77. Μολονότι η νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), σχετικά με την ύπαρξη συστημικών ελλείψεων όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, κωδικοποιήθηκε το 2013 στο άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III, ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι από το ανωτέρω δεν συνάγεται ότι οποιαδήποτε προσβολή, εκ μέρους του υπεύθυνου κράτους μέλους, θεμελιώδους δικαιώματος θίγει τις υποχρεώσεις των λοιπών κρατών μελών περί τηρήσεως των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III³². Ειδικότερα, θα ήταν αντίθετο προς τους σκοπούς και το σύστημα του κανονισμού Δουβλίνο III να γίνει δεκτό ότι η παραμικρή παραβίαση των κανόνων που διέπουν το κοινό σύστημα ασύλου αρκεί για να παρακωλύσει κάθε μεταφορά αιτούντος άσυλο προς το καταρχήν αρμόδιο κράτος μέλος³³.

78. Όσον αφορά τους κινδύνους που συνδέονται με την *καθεαυτή μεταφορά* του αιτούντος διεθνή προστασία, το Δικαστήριο, στη σκέψη 65 της αποφάσεως της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), έκρινε ότι η μεταφορά μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό συνθήκες που αποκλείουν το ενδεχόμενο να ανακύψει από τη μεταφορά αυτή πραγματικός κίνδυνος ο ενδιαφερόμενος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη. Συναφώς, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη την ιδιαίτερως σοβαρή κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου³⁴, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αδυναμία μεταφοράς του προς άλλο κράτος μέλος, ακόμη κι αν στο υπεύθυνο κράτος μέλος δεν υφίστανται συστημικές ελλείψεις όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων.

31 Στην απόφασή του, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η κατάσταση *έσχατης υλικής στέρησης* ενδέχεται να είναι προβληματική υπό το πρίσμα του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ. Στη συνέχεια, διαπίστωσε ότι η κατάσταση στην οποία βρέθηκε ο προσφεύγων ήταν ιδιαίτερως σοβαρή. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επισήμανε ότι «[ο προσφεύγων εξήγησε ότι] είχε ζήσει επί μήνες σε συνθήκες απόλυτης στέρησης και αδυνατούσε να ικανοποιήσει τις πιο στοιχειώδεις ανάγκες του: τροφή, καθαριότητα και στέγαση. Επιπλέον, βίωνε διαρκή αγωνία μήπως υποστεί επίθεση ή κλοπή καθώς και την παντελή απουσία προοπτικής για βελτίωση της κατάστασής του» (απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Ιανουαρίου 2011, M. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, § 252 έως 254). Στην παράγραφο 263 της αποφάσεως αυτής, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι οι ελληνικές αρχές «δεν έλαβαν προσηκόντως υπόψη την ευάλωτη κατάσταση του προσφεύγοντος ως αιτούντος άσυλο και πρέπει να θεωρηθούν υπεύθυνες, λόγω της παθητικότητάς τους, για τις συνθήκες στις οποίες αυτός βρέθηκε επί μήνες, διαβιώντας στον δρόμο, άπορος, χωρίς πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής και χωρίς κανένα μέσο για την ικανοποίηση των στοιχειωδών αναγκών του. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπήρξε θύμα εξευτελιστικής μεταχείρισης η οποία μαρτυρά έλλειψη σεβασμού για την αξιοπρέπεια του και ότι η κατάσταση αυτή του γέννησε, χωρίς αμφιβολία, συναισθήματα φόβου, αγωνίας ή κατωτερότητας, ικανά να τον οδηγήσουν στην απελπισία. Εκτιμά ότι αυτές οι συνθήκες ύπαρξης, σε συνδυασμό με την παρατεταμένη αβεβαιότητα στην οποία βρέθηκε ο προσφεύγων και την παντελή απουσία προοπτικής για βελτίωση της κατάστασής του, εμφανίζουν τον βαθμό σοβαρότητας που απαιτεί το άρθρο 3 της [ΕΣΔΑ]».

32 Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 82).

33 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 84).

34 Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν συνέτρεχαν βάσιμοι λόγοι που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο υπεύθυνο κράτος μέλος υπάρχουν συστημικές ελλείψεις ως προς τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η ίδια η μεταφορά αιτούντος άσυλο, η κατάσταση υγείας του οποίου είναι ιδιαίτερως σοβαρή, να συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο να υποστεί το πρόσωπο αυτό απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, τούτο δε ανεξαρτήτως της ποιότητας των υπηρεσιών υποδοχής και της παρεχόμενης ιατρικής περίθαλψης στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι, υπό συνθήκες κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο, ο οποίος πάσχει από ιδιαίτερως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου. Το Δικαστήριο έκρινε, περαιτέρω, ότι απόκειται στις αρχές του κράτους μέλους που πρέπει να εκτελέσει τη μεταφορά και, εφόσον παραστεί ανάγκη, στα δικαστήριά του, να άρουν κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τις επιπτώσεις της μεταφοράς στην κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου, λαμβάνοντας τα αναγκαία προληπτικά μέτρα ώστε η μεταφορά του να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες που καθιστούν δυνατόν να διαφυλαχθεί καταλλήλως και επαρκώς η κατάσταση της υγείας του προσώπου αυτού. Σε περίπτωση κατά την οποία, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σοβαρότητας της πάθησης του οικείου αιτούντος άσυλο, η λήψη των εν λόγω προληπτικών μέτρων δεν αρκεί για να εξασφαλιστεί ότι η μεταφορά του δεν συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους οφείλουν να αναστείλουν την εκτέλεση της μεταφοράς του προσώπου αυτού, τούτο δε για όσο διάστημα η κατάστασή του δεν επιτρέπει μια τέτοια μεταφορά. Απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψεις 71, 73 και 96).

79. Ειδικότερα, στη σκέψη 91 της αποφάσεως της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), το Δικαστήριο απέρριψε ρητώς το επιχείρημα της Επιτροπής κατά το οποίο από το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι μόνον η ύπαρξη συστημικών ελλείψεων στο υπεύθυνο κράτος μέλος μπορεί να επηρεάσει την υποχρέωση μεταφοράς αιτούντος άσυλο προς το υπεύθυνο κράτος μέλος³⁵.

80. Συναφώς, το Δικαστήριο υπογράμμισε τον γενικό χαρακτήρα του άρθρου 4 του Χάρτη, το οποίο απαγορεύει οποιαδήποτε μορφή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, καθώς και το γεγονός ότι η δυνατότητα των κρατών μελών να παραβλέπουν πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης τον οποίο διατρέχει αιτών άσυλο με το πρόσχημα ότι ο κίνδυνος αυτός δεν προκύπτει από συστημικές ελλείψεις στο υπεύθυνο κράτος μέλος είναι προδήλως αντίθετη προς τον απόλυτο χαρακτήρα της προαναφερθείσας απαγόρευσης³⁶.

81. Στη σκέψη 95 της αποφάσεως της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), διευκρινίζεται ότι η αδυναμία πραγματοποίησης της μεταφοράς υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως αυτής «*σέβεται απολύτως την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης* δεδομένου ότι όχι μόνο δεν θέτει εν αμφιβόλω την ύπαρξη τεκμηρίου σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε κάθε κράτος μέλος, αλλά εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις διαλαμβανόμενες στην παρούσα απόφαση εξαιρετικές περιστάσεις. Κατά τα λοιπά, αν ένα κράτος μέλος προέβαινε στη μεταφορά αιτούντος άσυλο υπό ανάλογες συνθήκες, η συνεπαγόμενη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση δεν θα καταλογιζόταν άμεσα ή έμμεσα στις αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά μόνο στο πρώτο κράτος μέλος»³⁷.

82. Η συνετή αυτή προσέγγιση, η οποία αποδίδει πρωταρχική σημασία στην προστασία των θεμελιωδών αρχών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αντικατοπτρίζει και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ειδικότερα, στη σκέψη 126 της αποφάσεως της 4ης Νοεμβρίου 2014, Tarakhel κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2014:1104JUD002921712), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπενθυμίζει ότι «ο ισχυρισμός προσώπου ότι η επιστροφή του σε τρίτο κράτος θα το εκθέσει σε μεταχείριση που απαγορεύεται από το άρθρο 3 της [ΕΣΔΑ] πρέπει οπωσδήποτε να εξετάζεται προσεκτικά από τις εθνικές αρχές».

83. Σε αντίθεση προς τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), και της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), εκ των οποίων η πρώτη αφορούσε τις συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων και η δεύτερη την καθεαυτή μεταφορά του αιτούντος διεθνή προστασία, οι υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 αφορούν τη συνεκτίμηση της καταστάσεως που ενδέχεται να προκύψει μετά τη χορήγηση της διεθνούς προστασίας στο υπεύθυνο κράτος μέλος.

35 Επισημαίνω ότι, στην απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 2014, Tarakhel κατά Ελβετίας (CE:ECHR:2014:1104JUD002921712), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι, προκειμένου να κριθεί αν η μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία κατ' εφαρμογήν του συστήματος του Δουβλίνου συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, πρέπει να εξεταστεί αν, με βάση τη γενική κατάσταση του μηχανισμού υποδοχής των αιτούντων άσυλο στο υπεύθυνο κράτος μέλος και την *ειδική κατάσταση των προσφευγόντων*, υφίστανται σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι προσφεύγοντες, σε περίπτωση επιστροφής τους στην Ιταλία, θα κινδύνευαν να υποστούν μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι, κατά την επίμαχη περίοδο, η κατάσταση στην Ιταλία ουδόλως μπορούσε να συγκριθεί με την κατάσταση στην Ελλάδα κατά την εποχή της αποφάσεως της 21ης Ιανουαρίου 2011, M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609), και ότι η προσέγγιση στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορούσε να είναι όμοια με την προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ΕΔΔΑ, της 21ης Ιανουαρίου 2011, M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609). Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι αν οι προσφεύγοντες (ζευγάρι με έξι ανήλικα παιδιά τα οποία τύχχαναν ειδικής προστασίας λόγω των ιδιαίτερων αναγκών τους και της εξαιρετικά εύάλωτης κατάστασής τους) στέλνονταν πίσω στην Ιταλία χωρίς οι ελβετικές αρχές να λάβουν προηγουμένως από τις ιταλικές αρχές ατομική εγγύηση, αφενός, για την ανάληψη της κατάλληλης φροντίδας με βάση την ηλικία των παιδιών και, αφετέρου, για τη διατήρηση της οικογενειακής ενότητας, θα στοιχειοθετούνταν παράβαση του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ.

36 Βλ. απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, C. K. κ.λπ. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, σκέψη 93).

37 Η υπογράμμιση δική μου.

84. Επιπλέον, τα υπό κρίση προδικαστικά ερωτήματα δεν αφορούν τον κανονισμό Δουβλίνο III, αλλά τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32.

85. Το Δικαστήριο δεν έχει αποφανθεί μέχρι τούδε επί των καινοφανών αυτών περιστάσεων.

β) Εφαρμογή του άρθρου 4 του Χάρτη

86. Το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι οι διατάξεις του τελευταίου απευθύνονται στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης.

87. Κατά τη γνώμη μου, η τήρηση του άρθρου 4 του Χάρτη, σχετικά με την απαγόρευση των απάνθρωπων και εξευτελιστικών ποινών και μεταχείρισης, η οποία έχει απόλυτο χαρακτήρα, επιβάλλεται στα κράτη μέλη όταν αυτά εφαρμόζουν τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32³⁸.

88. Βάσει της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τεκμαίρεται ότι η μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε κάθε κράτος μέλος είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Χάρτη, τη Σύμβαση της Γενεύης και την ΕΣΔΑ³⁹. Αυτό το τεκμήριο συμφωνίας ενισχύεται όταν το κράτος μέλος ενσωματώνει *de jure*⁴⁰ αλλά και *de facto* τις διατάξεις του κεφαλαίου VII με τίτλο «Περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας» της οδηγίας 2011/95, το οποίο προβλέπει για τον ενδιαφερόμενο δικαιούχο επίπεδο κοινωνικής προστασίας ισοδύναμο, αν όχι ανώτερο, με αυτό που προβλέπει η Σύμβαση της Γενεύης.

89. Ωστόσο, όπως επισήμανα στο σημείο 73 των παρούσων προτάσεων, το εν λόγω τεκμήριο συμφωνίας, ιδίως προς το άρθρο 4 του Χάρτη, δεν είναι αμάχητο.

90. Κατά τη γνώμη μου, από τις σκέψεις 253 και 254 της αποφάσεως του ΕΔΔΑ της 21ης Ιανουαρίου 2011, Μ. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609), καθώς και από τη σκέψη 80 της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), προκύπτει κατ' αναλογία ότι ένα κράτος μέλος παραβαίνει το άρθρο 4 του Χάρτη σε περίπτωση που οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, απολύτως εξαρτημένοι από τη δημόσια αρωγή, αντιμετωπίζουν αδιαφορία εκ μέρους των αρχών, με αποτέλεσμα να βρίσκονται σε κατάσταση σοβαρής στέρησης ή ένδειας ασύμβατης με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

91. Με άλλα λόγια, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι υφίστανται σοβαροί και αποδεδειγμένοι λόγοι από τους οποίους προκύπτει ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας διατρέχουν πραγματικό κίνδυνο να υποστούν απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, λόγω των συνθηκών διαβίωσής τους στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο με βάση τον κανονισμό Δουβλίνο III, οι δικαιούχοι αυτοί πρέπει να βρίσκονται σε *ιδιαιτέρως κρίσιμη κατάσταση*⁴¹ εξαιτίας των συστημικών ελλείψεων που αντιμετωπίζουν στο εν λόγω κράτος μέλος.

92. Σε μια τέτοια απολύτως εξαιρετική περίπτωση, ένα κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και οφείλει να εξετάσει την αίτηση διεθνούς προστασίας που του έχει υποβληθεί.

38 Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 64 έως 69).

39 Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78 έως 80).

40 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 288 ΣΛΕΕ, το κράτος μέλος δεσμεύεται όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

41 Βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Ιανουαρίου 2011, Μ. S. S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, § 254.

93. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων και, ειδικότερα, με βάση τον απόλυτο χαρακτήρα της προβλεπόμενης στο άρθρο 4 του Χάρτη απαγορεύσεως της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, φρονώ ότι το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν οι συνθήκες διαβιώσεως των δικαιούχων επικουρικής προστασίας που έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος αντιβαίνουν στο άρθρο 4 του Χάρτη.

γ) *Εφαρμογή των άρθρων 20 επ. της οδηγίας 2011/95*

94. Το κεφάλαιο VII της οδηγίας 2011/95 σχετικά με το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις για την πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην απασχόληση⁴², την εκπαίδευση⁴³, την κοινωνική αρωγή⁴⁴ και την ιατρική περίθαλψη⁴⁵, οι οποίες επιβάλλουν όμοια μεταχείριση με αυτήν που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του κράτους μέλους.

95. Εξάλλου, κατά το άρθρο 32 της οδηγίας 2011/95, οι δικαιούχοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλυμα υπό όρους ισοδύναμους με τους ισχύοντες για άλλους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος του κράτους μέλους⁴⁶.

96. Επομένως, οι διατάξεις του κεφαλαίου VII της οδηγίας 2011/95 δεν προβλέπουν κάποιο ελάχιστο επίπεδο ή όριο κοινωνικών ευεργετημάτων τα οποία πρέπει να χορηγούνται στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, πέρα από την όμοια μεταχείριση με αυτήν των εθνικών υπηκόων ή, κατ' εξαίρεση, την ισοδύναμη μεταχείριση με αυτήν που ισχύει για άλλους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος του κράτους μέλους⁴⁷.

97. Ελλείψει αυτοτελούς πολιτικής περί της διεθνούς προστασίας στο εσωτερικό της Ένωσης, με ειδικό προϋπολογισμό, η οποία θα εγγυάται ελάχιστες και ενιαίες συνθήκες διαβιώσεως για τους δικαιούχους της προστασίας αυτής, οι διατάξεις του κεφαλαίου VII της οδηγίας 2011/95 εκφράζουν την αρχή της αλληλεγγύης η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 3, ΣΕΕ, στο μέτρο που λαμβάνουν σαφώς υπόψη το γεγονός ότι το επίπεδο των κοινωνικών ευεργετημάτων διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών.

98. Όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες προβάλλεται παράβαση των άρθρων 20 επ. της οδηγίας 2011/95, χωρίς ωστόσο να στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη, φρονώ, όπως και η Γαλλική Κυβέρνηση, ότι η επιβολή στις αρμόδιες για το άσυλο αρχές της υποχρεώσεως να αξιολογούν το επίπεδο της διεθνούς προστασίας και τους όρους πρόσβασης σε αυτήν θα προσέκρουε στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, η οποία διαπνέει το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32⁴⁸.

42 Βλ. άρθρο 26 της οδηγίας 2011/95, βλ., επίσης, άρθρα 17 έως 19 της Συμβάσεως της Γενεύης.

43 Βλ. άρθρο 27 της οδηγίας 2011/95 και άρθρο 22 της Συμβάσεως της Γενεύης.

44 Βλ. άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95. Κατά το άρθρο 29, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/95, «[κ]ατά παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα της παραγράφου 1, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίσουν την κοινωνική αρωγή που χορηγείται στους δικαιούχους του καθεστώτος επικουρικής προστασίας στα βασικά ευεργετήματα, τα οποία θα χορηγούνται στα ίδια επίπεδα και υπό τους ίδιους όρους επιλεξιμότητας που ισχύουν για τους υπηκόους τους». Βλ., επίσης, άρθρα 23 και 24 της Συμβάσεως της Γενεύης.

45 Βλ. άρθρο 30 της οδηγίας 2011/95. Βλ., επίσης, άρθρο 24 της Συμβάσεως της Γενεύης.

46 Βλ., επίσης, άρθρο 21 της Συμβάσεως της Γενεύης.

47 Στην περίπτωση της προσβάσεως σε κατάλυμα.

48 Σημειωτέον ότι το αιτούν δικαστήριο δεν παρέχει *καμία πληροφορία* σχετικά με το ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στη Βουλγαρία υφίστανται δυσμενή διάκριση σε σχέση με τους εθνικούς υπηκόους, ιδίως όσον αφορά τις παροχές κοινωνικής αρωγής.

99. Επιπλέον, το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν οι δικαιούχοι της διεθνούς προστασίας δεν λαμβάνουν ή λαμβάνουν αισθητά περιορισμένες παροχές προς εξασφάλιση της βασικής διαβίωσης σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, αλλά η μεταχείρισή τους δεν διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του συγκεκριμένου κράτους μέλους ούτε στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη. Η αιτιολογική σκέψη 41 της οδηγίας 2011/95 ορίζει ότι, «[γ]ια να βελτιωθεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων και των ευεργετημάτων που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία από τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, είναι ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη οι συγκεκριμένες τους ανάγκες και οι ιδιαίτερες προκλήσεις ένταξης τις οποίες αυτοί αντιμετωπίζουν. *Τούτο δεν θα πρέπει κανονικά να οδηγήσει σε μεταχείριση ευνοϊκότερη από εκείνη που προβλέπεται για τους δικούς τους υπηκόους, με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να εισαγάγουν ή να διατηρήσουν ευνοϊκότερες διατάξεις*»⁴⁹.

100. Ειδάλλως, θα τιμωρούνταν τα κράτη μέλη τα οποία εκπληρώνουν πραγματικά τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία 2011/95 όσον αφορά το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας ή χορηγούν σχετικά γενναιόδωρα κοινωνικά ευεργετήματα.

101. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν το κράτος μέλος που έχει χορηγήσει ήδη επικουρική προστασία στον αιτούντα δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95⁵⁰, χωρίς ωστόσο να παραβαίνει το άρθρο 4 του Χάρτη, ή όταν οι δικαιούχοι της διεθνούς προστασίας δεν λαμβάνουν ή λαμβάνουν αισθητά περιορισμένες παροχές προς εξασφάλιση της βασικής διαβίωσης σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, αλλά η μεταχείρισή τους δεν διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

2. Επί του πρώτου σκέλους του τρίτου ερωτήματος

102. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται «αν, και υπό ποιους όρους, το άρθρο 18 του Χάρτη σε συνδυασμό με το άρθρο 78 ΣΛΕΕ ενδέχεται να επιβάλλουν στο κράτος μέλος την εξέταση αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αντιθέτως προς εθνική ρύθμιση που θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, όταν άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει στον αιτούντα καθεστώς επικουρικής προστασίας, όχι όμως καθεστώς πρόσφυγα», λόγω των ελλείψεων της διαδικασίας ασύλου στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος.

103. Στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο υπαινίσσεται τις ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου στη Βουλγαρία, η οποία χορηγεί «επικουρική προστασία, αλλά είτε αρνείται (συλλήβδην) να αναγνωρίσει το (ευνοϊκότερο) καθεστώς του πρόσφυγα [...] είτε [...] δεν εξετάζει περαιτέρω τις μεταγενέστερες αιτήσεις, παρά την ύπαρξη νέων στοιχείων ή πορισμάτων που αυξάνουν σημαντικά τις πιθανότητες ο αιτών να πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ώστε να πρέπει να χαρακτηριστεί ως πρόσφυγας [κατά το άρθρο 40, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/32]». (Σκέψη 32 της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-297/17).

⁴⁹ Η υπογράμμιση δική μου.

⁵⁰ Υπογραμμίζεται ότι οι τυχόν παραβάσεις των άρθρων 20 επ. της οδηγίας 2011/95 ενδέχεται να οδηγήσουν σε προσφυγές παραβάσεως κατά του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προβάλουν τα δικαιώματα που αντλούν από τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95 ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και των εθνικών διοικητικών αρχών.

α) Παρατηρήσεις των διαδίκων

104. Η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, εφόσον «υφίσταται υποχρέωση να εξετάζονται οι συστημικές ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου άλλου κράτους μέλους, η εν λόγω υποχρέωση θα έπρεπε τουλάχιστον να μνημονεύεται στην οδηγία 2013/32. [Επισημαίνει ότι] αυτό, ωστόσο, δεν συμβαίνει και [ότι, αντίθετα,] η απόφαση κράτους μέλους σχετικά με τη χορήγηση διεθνούς προστασίας έχει ορισμένη ισχύ», (σημείο 62 των παρατηρήσεών της). Κατά την Κυβέρνηση αυτή, μόνον ο νομοθέτης της Ένωσης μπορεί να επιβάλει μια τέτοια θετικού δικαίου υποχρέωση, ενώ η παράβαση της εν λόγω υποχρέωσης που επιβάλλεται από το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να διαπιστωθεί μόνο μέσω διαδικασίας παραβάσεως εναντίον του οικείου κράτους.

105. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η νέα αίτηση οφείλει να εξακριβώσει αν ο αιτών δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως πρόσφυγας πριν εξετάσει αν αυτός δικαιούται επικουρική προστασία μόνον εάν προκύπτει ότι η διεθνής προστασία που έχει χορηγηθεί ήδη από άλλο κράτος μέλος δεν είναι αποτελεσματική, δηλαδή αν ο ενδιαφερόμενος κινδυνεύει, στο κράτος μέλος που του χορήγησε την προστασία, να εκτεθεί σε διώξεις ή σε σοβαρή βλάβη⁵¹ κατά την έννοια της οδηγίας 2011/95.

106. Κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, το άρθρο 33 της οδηγίας 2013/32 ορίζει ότι ο αιτών στον οποίο έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία σε άλλο κράτος μέλος προστατεύεται εκεί επαρκώς, με συνέπεια τα άλλα κράτη μέλη να μπορούν να θεωρήσουν την αίτησή του ως απαράδεκτη και να την απορρίψουν χωρίς επί της ουσίας εξέταση. Κατά την εκτίμησή της, η αρμόδια εθνική αρχή, όταν διαπιστώνει ότι έχει χορηγηθεί στον αιτούντα διεθνής προστασία σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει κατ' αρχήν να μπορεί να μην εξετάσει επί της ουσίας την αίτηση. Επιπροσθέτως, η αρμόδια εθνική αρχή οφείλει να κινηθεί διαδικασία επί της ουσίας εξετάσεως της αιτήσεως μόνο σε όλως εξαιρετικές περιστάσεις. Κατά την εν λόγω Κυβέρνηση, απόκειται στην αρμόδια εθνική αρχή ή στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν μια συγκεκριμένη περίπτωση συστημικής ελλείψεως όσον αφορά τις διαδικασίες ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο σε ορισμένο κράτος μέλος συνιστά παράβαση του άρθρου 4 του Χάρτη η οποία δικαιολογεί την υποχρέωση επί της ουσίας εξέτάσεως της αιτήσεως για περαιτέρω ενίσχυση της διεθνούς προστασίας.

107. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το πρώτο κράτος μέλος (ήτοι, εν προκειμένω, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) ενδέχεται να αγνοεί τις ελλείψεις των διαδικασιών ασύλου του άλλου κράτους μέλους. Θεωρεί ότι μετά τη χορήγηση επικουρικής προστασίας στο κράτος Β και την απόρριψη της αιτήσεως για περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας ως απαράδεκτης στο κράτος Α, η διαδικασία ασύλου έχει ολοκληρωθεί. Επομένως, κατά την Επιτροπή, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αντιμετωπιστεί με βάση το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών⁵². Η ίδια εκτιμά ότι ο ενδιαφερόμενος διαμένει παράνομα στο κράτος μέλος Α, αλλά διαθέτει άδεια διαμονής στο κράτος μέλος Β ως δικαιούχος επικουρικής προστασίας.

⁵¹ Βλ. άρθρο 15 της οδηγίας 2011/95.

⁵² ΕΕ 2008, L 348, σ. 98.

β) Ανάλυση

108. Το υπό κρίση προδικαστικό ερώτημα αφορά το παραδεκτό αιτήσεως για «περαιτέρω ενίσχυση» της επικουρικής προστασίας που έχει χορηγηθεί από ένα κράτος μέλος, μέσω της αναγνωρίσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα σε άλλο κράτος μέλος. Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32, τα κράτη μέλη μπορούν⁵³ να θεωρήσουν αίτηση για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ως απαράδεκτη αν άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει καθεστώς επικουρικής προστασίας.

109. Συναφώς, πέραν του γεγονότος ότι οι προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό ως πρόσφυγα (κεφάλαιο III της οδηγίας 2011/95) είναι σαφώς διαφορετικές από τις προϋποθέσεις της επικουρικής προστασίας (κεφάλαιο V της οδηγίας 2011/95), το καθεστώς της επικουρικής προστασίας είναι, κατ' αρχήν⁵⁴, λιγότερο ευνοϊκό από το καθεστώς του πρόσφυγα όσον αφορά, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα διαμονής⁵⁵ και την κοινωνική αρωγή⁵⁶. Η διάκριση αυτή μεταξύ των δύο καθεστώτων διεθνούς προστασίας επιρρωννύεται από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 78 ΣΛΕΕ⁵⁷.

110. Επισημαίνω ότι, με βάση την εν λόγω διάκριση μεταξύ των δύο καθεστώτων, το άρθρο 46, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i), της οδηγίας 2013/32 ορίζει ότι ο αιτών διεθνή προστασία έχει δικαίωμα, στο υπεύθυνο κράτος μέλος, πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου του κράτους μέλους αυτού ώστε να μπορεί να αμφισβητήσει τις αποφάσεις με τις οποίες κρίνεται αβάσιμη η αίτηση χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα και/ή του καθεστώτος επικουρικής προστασίας⁵⁸.

111. Συγκεκριμένα, το άρθρο 46, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32 ορίζει ότι «όταν το καθεστώς επικουρικής προστασίας το οποίο χορηγείται από κράτος μέλος *παρέχει τα ίδια δικαιώματα και ευεργετήματα* με αυτά που παρέχει το καθεστώς του πρόσφυγα δυνάμει του ενωσιακού και εθνικού δικαίου, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να θεωρήσει *απαράδεκτη* την προσφυγή κατά απόφασης με την οποία κρίνεται αίτηση ως αβάσιμη όσον αφορά το καθεστώς του πρόσφυγα λόγω ανεπαρκούς ενδιαφέροντος του αιτούντος για τη συνέχιση της διαδικασίας»⁵⁹.

112. Επομένως, το καθεστώς του πρόσφυγα είναι εναλλάξιμο με το καθεστώς της επικουρικής προστασίας μόνο κατ' εξαίρεση.

53 Πρόκειται για δυνατότητα.

54 Συγκεκριμένα, το άρθρο 3 της οδηγίας 2011/95, με τίτλο «Ευνοϊκότερες διατάξεις», ορίζει ότι «[τ]α κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες διατάξεις για να καθορίζουν το ποιος δικαιούται να θεωρηθεί πρόσφυγας ή πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία και το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές συνάδουν με την παρούσα οδηγία».

55 Βλ. άρθρο 24 της οδηγίας 2011/95.

56 Βλ. άρθρο 29 της οδηγίας 2011/95.

57 Το άρθρο 78, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ορίζει ότι «[η] Ένωση αναπτύσσει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας με στόχο να παρέχεται το κατάλληλο καθεστώς σε οποιοδήποτε υπήκοο τρίτης χώρας χρήζει διεθνούς προστασίας και να εξασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η πολιτική αυτή πρέπει να συνάδει με τη Σύμβαση της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και με το Πρωτόκολλο της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων, καθώς και με άλλες συναφείς συμβάσεις». Η υπογράμμιση δική μου. Επιπλέον, επιβάλλεται η επισήμανση ότι το άρθρο 78, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ ορίζει ότι, «[γ]ια τους σκοπούς της παραγράφου 1, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα όσον αφορά κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, στο οποίο περιλαμβάνονται: α) *ενιαίο καθεστώς ασύλου* υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών, το οποίο ισχύει σε όλη την Ένωση, β) *ενιαίο καθεστώς επικουρικής προστασίας για τους υπηκόους τρίτων χωρών που χρήζουν διεθνούς προστασίας, χωρίς να τους χορηγείται ευρωπαϊκό άσυλο*». Η υπογράμμιση δική μου.

58 Στη σκέψη 51 της αποφάσεως της 17ης Δεκεμβρίου 2015, Tall (C-239/14, EU:C:2015:824), το Δικαστήριο έκρινε ότι «τα χαρακτηριστικά της προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο [46 της οδηγίας 2013/32] πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 47 του Χάρτη, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και κατά το οποίο κάθε πρόσωπο του οποίου εθίγησαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπει το εν λόγω άρθρο».

59 Η υπογράμμιση δική μου.

113. Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου εντάσσεται σε πλαίσιο εκ του οποίου ευλόγως συνάγεται ότι το σύνολο των κρατών που μετέχουν σε αυτό, είτε πρόκειται για κράτη μέλη είτε για τρίτα κράτη, σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος ασύλου που κατοχυρώνεται στο άρθρο 18 του Χάρτη, και ότι είναι δυνατή συναφώς η ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών⁶⁰.

114. Κατά τη γνώμη μου, η θέσπιση από τον νομοθέτη της Ένωσης διατάξεων όπως αυτή του άρθρου 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Η διάταξη αυτή σκοπεί να αποτρέψει τη διασπάθιση πόρων και «τη συμφόρηση του συστήματος την οποία θα προκαλούσε η υποχρέωση των αρχών των κρατών να εξετάζουν πλείονες αιτήσεις του ίδιου αιτούντος, [...] [και] να αποτρέψει το forum shopping, έχοντας ως κοινό για τα νομοθετήματα αυτά κύριο σκοπό την επιτάχυνση της εξετάσεως των αιτήσεων προς το συμφέρον τόσο των αιτούντων άσυλο όσο και των μετεχόντων κρατών»⁶¹.

115. Υπό τις ειδικές περιστάσεις των υπό κρίση υποθέσεων, η αμοιβαία εμπιστοσύνη συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη δικαιούνται να τεκμαίρουν ότι τα άλλα κράτη μέλη εξετάζουν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας κατά τρόπο σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης και τους κανόνες της Συμβάσεως της Γενεύης και χορηγούν είτε το καθεστώς του πρόσφυγα είτε το καθεστώς της επικουρικής προστασίας, όταν αυτό επιβάλλεται από τις ειδικές προϋποθέσεις των εν λόγω καθεστώτων με βάση τα κοινά κριτήρια που καθιερώνει η οδηγία 2011/95. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη δικαιούνται να τεκμαίρουν ότι τα άλλα κράτη μέλη χορηγούν το (ευνοϊκότερο) καθεστώς του πρόσφυγα και όχι το (λιγότερο ευνοϊκό) καθεστώς της επικουρικής προστασίας, και αντιστρόφως, όταν αυτό δικαιολογείται και επιβάλλεται από τις περιστάσεις.

116. Ωστόσο, όπως επισήμανα ήδη, αυτό το τεκμήριο είναι μαχητό. Συγκεκριμένα, πρέπει να τονιστεί ότι το δικαίωμα ασύλου είναι θεμελιώδες δικαίωμα που *διασφαλίζεται* στο άρθρο 18 του Χάρτη «τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Επομένως, παρά την υποχρέωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι υφίστανται συστημικές ελλείψεις όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου, οι οποίες συνίστανται, μεταξύ άλλων, στη διαδεδομένη πρακτική του να χορηγείται εσφαλμένως το καθεστώς επικουρικής προστασίας αντί του καθεστώτος του πρόσφυγα. Πράγματι, η ύπαρξη συστημικών ελλείψεων όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου δεν μπορεί να περιορίζεται στον κίνδυνο εκθέσεως του ενδιαφερομένου σε διώξεις ή σε σοβαρή βλάβη, όπως ισχυρίζεται η Γαλλική Κυβέρνηση⁶².

117. Η ύπαρξη ή η μη ύπαρξη συστημικών ελλείψεων όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου στο υπεύθυνο κράτος μέλος εξακριβώνεται αποκλειστικά και μόνο με συγκεκριμένη εκτίμηση των δεδομένων και των περιστάσεων. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος σχετικά με *όλα τα κρίσιμα δεδομένα* που αφορούν τις προβαλλόμενες συστημικές ελλείψεις της διαδικασίας ασύλου.

118. Μεμονωμένες παραβάσεις δεν αρκούν επ' ουδενί για να θέσουν εν αμφιβόλω το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου⁶³ και, ειδικότερα, το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και συνεπώς για να υποχρεώσουν τα κράτη μέλη να θεωρήσουν αίτηση για τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα παραδεκτή μολονότι άλλο κράτος μέλος έχει χορηγήσει καθεστώς επικουρικής προστασίας.

60 Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 78).

61 Βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψη 79).

62 Επιπλέον, τονίζω ότι το δικαίωμα ασύλου δεν περιορίζεται μόνο στον σεβασμό της αρχής της μη επαναπροώθησεως, όπως μαρτυρούν τα δικαιώματα που απονέμονται από τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95.

63 Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ν. Σ. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 82 και 84).

119. Επιπλέον, δεδομένου ότι, κατά το άρθρο 46, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i), της οδηγίας 2013/32, ο αιτών διεθνή προστασία έχει, στο υπεύθυνο κράτος μέλος, δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου αυτού του κράτους μέλους ώστε να μπορεί να αμφισβητήσει, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις με τις οποίες κρίνεται αβάσιμη η αίτηση χορηγήσεως του καθεστώτος του πρόσφυγα, ο αιτών πρέπει επίσης να αποδείξει ότι το εν λόγω δικαίωμα πραγματικής προσφυγής δεν υφίσταται ή πάσχει από συστημικές ελλείψεις.

120. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, φρονώ ότι το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, το άρθρο 18 του Χάρτη απαγορεύουν σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν ο αιτών, με την αίτησή του για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα σε ένα κράτος μέλος, επιδιώκει την περαιτέρω ενίσχυση της επικουρικής προστασίας που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου.

Δ. Επί του πέμπτου ερωτήματος στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17

121. Το πέμπτο ερώτημα στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 υποβάλλεται μόνο για την περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα⁶⁴. Με το ερώτημα αυτό, το οποίο διαιρείται σε δύο υποερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, αφενός, αν οι περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης εμπίπτουν *ratione temporis* στον κανονισμό Δουβλίνο II ή στον κανονισμό Δουβλίνο III και, αφετέρου, αν ο κανονισμός Δουβλίνο II και/ή ο κανονισμός Δουβλίνο III έχουν εφαρμογή όταν άλλο κράτος μέλος έχει ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία στον αιτούντα.

122. Δεδομένου ότι, με βάση την απάντησή μου στο δεύτερο ερώτημα, ένα κράτος μέλος δεν υποχρεούται να εξετάσει κατά προτεραιότητα αν είναι ή όχι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αλλά μπορεί να απορρίψει την αίτηση αυτή για κάποιον από τους λόγους απαραδέκτου που προβλέπονται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32, το πέμπτο ερώτημα καθίσταται άνευ αντικειμένου.

V. Πρόταση

123. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα του Bundesverwaltungsgericht (ομοσπονδιακού διοικητικού δικαστηρίου, Γερμανία) ως εξής:

- 1) Το άρθρο 52, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, αποκλείει την εφαρμογή στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκαν πριν από τις 20 Ιουλίου 2015 εθνικής ρυθμίσεως η οποία μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 και καθιερώνει λόγο απαραδέκτου όταν στον αιτούντα χορηγήθηκε επικουρική προστασία σε άλλο κράτος μέλος. Το γεγονός ότι η αίτηση ασύλου εξακολουθεί να εμπίπτει πλήρως στο πεδίο εφαρμογής του

⁶⁴ Οι αναιρεσιόντες των κύριων δικών στις υποθέσεις C-297/17, C-318/17 και C-319/17 θεωρούν ότι «από το άρθρο 49, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή μόνον επί των αιτήσεων διεθνούς προστασίας που υποβάλλονται μετά την 1η Ιανουαρίου 2014. Η επιφύλαξη κατά την οποία ο κανονισμός Δουβλίνο III εφαρμόζεται σε κάθε αίτημα εκ νέου αναλήψεως που υποβάλλεται μετά την 1η Ιανουαρίου 2014, ανεξάρτητα από τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως, δεν σημαίνει [...] ότι ο κανονισμός Δουβλίνο III ισχύει τότε στο σύνολό του, πράγμα που θα αντέβαινε στη σαφή διάταξη του άρθρου 49, παράγραφος 2, ούτε ότι, σε περίπτωση που κατά τα λοιπά εξακολουθεί να ισχύει ο κανονισμός Δουβλίνο II, πρέπει να τηρούνται οι προθεσμίες για την υποβολή αιτήματος εκ νέου αναλήψεως. Ο κανονισμός Δουβλίνο II δεν προέβλεπε συναφώς καμία προθεσμία». Η Γερμανική Κυβέρνηση εκτιμά ότι, με βάση τις απαντήσεις της στα υπόλοιπα προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου, η απάντηση στο πέμπτο ερώτημα παρέλκει. Η Επιτροπή εκτιμά ότι, «δεδομένου ότι το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, με βάση [τις απαντήσεις της ίδιας] στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα, καθίσταται διττώς άνευ αντικειμένου, η εξέτασή του από το Δικαστήριο δεν είναι πιθανή». Η Γαλλική και η Πολωνική Κυβέρνηση δεν κατέθεσαν παρατηρήσεις επ' αυτού του προδικαστικού ερωτήματος.

κανονισμού Δουβλίνο II, κατά το άρθρο 49 του κανονισμού Δουβλίνο III, ή ότι η αίτηση ασύλου υποβλήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2013/32 και πριν από τη μεταφορά της τελευταίας στο εθνικό δίκαιο δεν ασκεί επιρροή.

- 2) Το άρθρο 33, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/32 δεν καθιερώνει προτεραιότητα ή ιεραρχία μεταξύ των κανόνων προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους και των λόγων απαραδέκτου που προβλέπονται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32. Επομένως, το κράτος μέλος δεν υποχρεούται να εξετάσει κατά προτεραιότητα αν είναι ή όχι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αλλά μπορεί να απορρίψει την αίτηση αυτή για κάποιον από τους λόγους απαραδέκτου που προβλέπονται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, της οδηγίας 2013/32. Ελλείψει προτεραιότητας ή ιεραρχίας μεταξύ των εν λόγω κανόνων, η ελευθερία επιλογής επιβάλλεται και για λόγους οικονομίας της διαδικασίας.
- 3) Το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν οι συνθήκες διαβιώσεως των δικαιούχων επικουρικής προστασίας που έχει χορηγηθεί από άλλο κράτος μέλος αντιβαίνουν στο άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4) Το δίκαιο της Ένωσης δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν το κράτος μέλος που έχει ήδη χορηγήσει επικουρική προστασία στον αιτούντα δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτουν τα άρθρα 20 επ. της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, χωρίς ωστόσο να παραβαίνει το άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ή όταν οι δικαιούχοι της διεθνούς προστασίας δεν λαμβάνουν ή λαμβάνουν αισθητά περιορισμένες παροχές προς εξασφάλιση της βασικής διαβιώσεως σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη, αλλά η μεταχείρισή τους δεν διαφέρει από εκείνη που επιφυλάσσεται στους υπηκόους του συγκεκριμένου κράτους μέλους.
- 5) Το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, το άρθρο 18 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων απαγορεύουν σε κράτος μέλος να εφαρμόσει επί αιτήσεως διεθνούς προστασίας τον λόγο απαραδέκτου που προβλέπεται στο άρθρο 33, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/32 όταν ο αιτών, με την αίτησή του για χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα σε ένα κράτος μέλος, επιδιώκει την περαιτέρω ενίσχυση της επικουρικής προστασίας που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου.